

Etkili Süpervizör Geri Bildirimi Ölçeği (ESGBÖ): Ölçek Geliştirme, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması* **

The Effective Supervisor Feedback Scale (ESFS): The Development, Validation, and Reliability Study

Betül MEYDAN¹, Ali Serdar SAĞKAL², Burcu PAMUKÇU³

¹Ege Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı. e-posta: betul.meydan@ege.edu.tr

²Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı. e-posta: serdarsagkal@adu.edu.tr

³Ege Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı. e-posta: burcu.pamukcu@ege.edu.tr

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/ Research Article

Makalenin Geliş Tarihi: 09.05.2023

Yayına Kabul Tarihi: 05.03.2024

ÖZ

Bu çalışmada, süpervizör geribildiriminin niteliğini ölçmek amacıyla Etkili Süpervizör Geri Bildirimi Ölçeği (ESGBÖ) geliştirilmiş ve geçerlik güvenirliliği sınanmıştır. Alanyazında sıklıkla vurgulanan ölçek geliştirme adımları sırasıyla izlenmiş ve çalışmada ESGBÖ'nün yapı geçerliği, ölçüt-bağıntılı geçerliği ve güvenirlilik indeksleri incelenmiştir. Araştırmaya toplam 439 süpervizyon alan kişi (Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programı son sınıf öğrencileri) gönüllü bir biçimde katılmışlardır. Araştırmada veri toplama araçları olarak Demografik Bilgi Formu (DBF), ESGBÖ, Süpervizyon Memnuniyeti Ölçeği (SMÖ) ve Süpervizyon Çalışma Uyumu Envanteri Kısa Formu (SÇUE-KF) kullanılmıştır. Araştırma bulguları, ESGBÖ'nün tek boyutlu bir yapıya sahip olduğunu göstermiştir. Toplam 13 maddeden oluşan ölçeğin ölçüt-bağıntılı geçerliğe ve yüksek güvenirliliğe sahip olduğu belirlenmiştir. Araştırma bulguları, ESGBÖ'nün geçerliğini ve güvenirliliğini destekleyici kanıtlar sunmuştur. Psikolojik danışman eğitiminde etkili

* **Alıntılama:** Meydan, B., Sağkal, A.S ve Pamukçu, B. (2024). Etkili süpervizör geri bildirim ölçeği (ESGBÖ): Ölçek geliştirme, geçerlik ve güvenirlilik çalışması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(1), 631-658.

** Bu çalışma, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından 121K877 Numaralı proje ile desteklenmiştir.

süpervizör geri bildirimini arttırmak psikolojik danışmanların sahadaki uygulamalarını ve etkililiklerini destekleyebilir.

Anahtar Sözcükler: Süpervizör geri bildirimi, Süpervizyon, Psikolojik danışma, Geçerlik, Güvenirlilik.

ABSTRACT

This study develops and validates the Effective Supervisor Feedback Scale (ESFS) to measure the quality of the supervisory feedback in the supervision. Following established scale development procedures, we analyzed the construct validity, criterion-related validity as well as reliability indices of the ESFS. A total of 439 supervisees (senior counseling students) voluntarily participated in the research. The Demographic Information Form, the ESFS, the Supervisory Satisfaction Questionnaire (SSQ) and the Brief Form of the Supervisory Working Alliance Inventory (BSWAI-T) were used as the instruments. Findings supported a unidimensional factor structure for the ESFS. The 13-item scale showed evidence of criterion-related validity and high reliability. These findings provide validity and reliability evidence for the ESFS. Increasing effective supervisor feedback in counselor training would improve counselors' clinical work and effectiveness.

Keywords: Supervisor feedback, Supervision, Counseling, Validity, Reliability.

GİRİŞ

Psikolojik danışman eğitiminde psikolojik danışma uygulamaları ve süpervizyon süreci nitelikli ruh sağlığı elemanı yetiştirmenin temelini oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, süpervizyonun, psikolojik danışman eğitiminin ayrılmaz parçası olduğunu söylemek mümkündür. Aslına bakılırsa, psikolojik danışman eğitimi için süpervizyon ne anlam ifade ediyorsa; süpervizyon süreci için de süpervizör geri bildirimi aynı anlamı ve önemi taşımaktadır. Süpervizyonun etkililiği, nitelikli süpervizyon ilişkisi ve süpervizyon memnuniyeti gibi süpervizyon sürecini ve sonucunu etkileyen birçok kavramın temelinde süpervizör geri bildirimi yer almaktadır. Yapılan araştırmalar etkili süpervizör geri bildiriminin nitelikli süpervizyon ilişkisinin (örn. Karpenko ve Gidycz, 2012), süpervizyon alan kişinin psikolojik danışma öz yeterliğinin (örn. Daniels ve Larson, 2001), süpervizyon memnuniyetinin (örn. Hoffman vd., 2005; Lehrman-Waterman ve Ladany, 2001) ve nitelikli süpervizyonun (örn. Worthington ve Roehlke, 1979) temel belirleyicilerinden olduğunu göstermektedir. Bu noktada, süpervizyonu bir “bina”ya benzetirsek; geri bildirim için “binanın temeli” diyebiliriz.

Süpervizör Geri Bildirimi

Süpervizör geri bildirim, süpervizörün hem süpervizyon alan kişinin psikolojik danışma oturumundaki performansına, tutumlarına, duygularına ve davranışlarına hem de danışanıya arasındaki terapötik ilişkiye ve kendi aralarındaki süpervizyon ilişkisine yönelik görüşlerini süpervizyon ortamında paylaşması olarak tanımlanmaktadır (Friedlander vd., 1989; Hoffman vd., 2005). Süpervizör geri bildirimnin temel amacı, süpervizyon alan kişinin mesleki gelişiminin takibinin yapılması ve psikolojik danışma oturumlarına hazırlanmaya motive olmasının sağlanmasıdır (örn. Heckman-Stone, 2004).

Süpervizyon sürecindeki geri bildirim ilk incelendiği çalışmalardan biri olan Friedlander ve diğerleri (1989) tarafından yürütölen araştırmada, süpervizör geri bildirimnin değerlendirilmesi amacıyla bir form (Supervisory Feedback Rating System) geliştirilmiştir. Bu formda süpervizör geri bildirimnin dört boyutu olduğu belirtilmiştir. Bu boyutlar sırasıyla süpervizör geri bildirimnin türü (ilişkisel veya bilişsel düzeyde olması), somutluğu (genel veya belirli bir konuda olması), olumlu veya olumsuz olması ve odağıdır (psikolojik danışma veya süpervizyon ilişkisiyle bağlantılı olması). Bu çalışma sonrasında araştırmacılar tarafından süpervizör geri bildirimnin çeşitli sınıflamaları yapılmıştır.

Bu sınıflamalardan biri Morran ve diğerlerinin (1991) sınıflamasıdır ve geri bildirim niteliğine göre olumlu ve düzeltici/olumsuz olarak sınıflandırılmıştır. Buna göre olumlu geri bildirim, süpervizyon alan kişinin oturumu amacı doğrultusunda gerçekleştirmesine ve oturumda kullandığı etkili becerilere, müdahalelere ve tekniklere verilen sadece olumluya odaklanan geri bildirim iken; düzeltici/olumsuz geri bildirim süpervizyon alan kişinin psikolojik danışma oturumunda kullandığı beceriler, müdahaleler ve tekniklerdeki eksiklerine, hatalarına verilen geri bildirimdir (Morran vd., 1991).

Couchon ve Bernard (1984) ve Norcross ve Halgin'e (1997) göre ise süpervizör geri bildirim veriliş zamanına göre sınıflandırılmıştır. Bu sınıflamaya göre gecikmeli geri bildirim psikolojik danışma oturumu tamamlandıktan sonra görsel ve/veya yazılı kayıtlar üzerinden verilen geri bildirimdir. Anında geri bildirimse psikolojik danışma

oturumuna yönelik canlı süpervizyon veya canlı gözlem ile hemen verilen geri bildirimdir.

Bernard ve Goodyear (2019) ise süpervizör geri bildirimini içeriğine göre sınıflandırmıştır. Buna göre biçimlendirici geri bildirim süpervizyon alan kişinin yeni beceri ve müdahaleler öğrenmesi amacıyla süpervizyon süreci boyunca (dönem boyunca) verilen geri bildirimken; özetleyici/düzyel belirleyici geri bildirim süpervizyon alan kişiye performansının değerlendirilmesi için belirli kriterlere dayalı olarak dönem ortasında veya sonunda verilen geri bildirimdir.

Etkili Süpervizör Geri Bildirimi

Söz konusu sınıflamalar ışığında geri bildirimlerin türleri incelendiğinde hangi tür geri bildirim süpervizyon alan kişiler için en yararlı olacağı sorusu akla gelmektedir. Bu sorunun cevabı için süpervizyon araştırmacılarının görüşleri (örn. Bernard ve Goodyear, 2019; Borders ve Brown, 2005; Lehrman-Waterman ve Ladany, 2001) incelendiğinde ortak görüşün söz konusu sınıflamalardaki geri bildirim türlerinin harmanlanarak kullanılması olduğu ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, süpervizör geri bildirimlerinin tutarlı, objektif, önyargıdan uzak, net/anlaşılır olması ve anında/zamanında verilmesi gerektiği sıklıkla vurgulanmaktadır (Heckman-Stone, 2004; Lehrman-Waterman ve Ladany, 2001). Aynı zamanda geri bildirim, kişilik özelliklerine değil davranışa odaklı olması (Borders ve Leddick, 1987), hem güçlü hem de geliştirilmesi gereken yönleri vurgulayan olumlu ve olumsuz görüşleri dengeli şekilde içermesi (Borders ve Brown, 2005) ve öneri şeklinde ifade edilmesi gerektiği (Munson, 2002) belirtilmektedir.

Türkiye’de yapılan çalışmalar incelendiğinde, lisans ve lisansüstü düzeyde süpervizyon alan kişilere nasıl etkili süpervizör geri bildirim verilebileceğine ilişkin bir derleme çalışma olduğu (Meydan, 2019); lisans düzeyinde süpervizyon alan kişilerin aldıkları süpervizör geri bildirim türlerini belirlemeye yönelik nitel desenle yapılmış bir çalışma olduğu (örn. Ülker-Tümlü vd., 2015) ve farklı amaçlarla gerçekleştirilen süpervizyon çalışmalarında süpervizör geri bildirimine ilişkin bazı çalışmaların bulgularının bulunduğu (örn. Aladağ, 2014; Aladağ ve Bektaş, 2009; Atik, 2017;

Büyükgöze-Kavas, 2011; Denizli vd., 2009; Meydan ve Denizli, 2018; Meydan ve Koçyiğit, 2019) görülmektedir. Aladağ (2014) tarafından süpervizyon sürecindeki kritik olayların incelendiği nitel çalışmada lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde süpervizyon alan kişiler için süpervizyon sürecindeki en kritik olaylardan birinin süpervizör geri bildirim olduğu bulunmuştur. Söz konusu araştırmanın çarpıcı sonucunun yanı sıra bu konuda gerçekleştirilen diğer çalışmaların sonuçları değerlendirildiğinde, lisans düzeyinde süpervizyon alan kişilerin yeterli süre ayrılarak (Aladağ, 2014; Meydan ve Denizli, 2018), olumlu (Aladağ, 2014; Aladağ ve Bektaş, 2009; Atik, 2017; Denizli vd., 2009; Meydan ve Denizli, 2018), biçimlendirici ve düzeltici (Atik, 2017) ve hem yazılı hem de sözlü (Aladağ ve Bektaş, 2009; Meydan ve Denizli, 2018) geri bildirim beklemedikleri görülmektedir. Türkiye’de doğrudan süpervizör geri bildirimini süpervizörlerin ve süpervizyon alan kişilerin bakış açısından inceleyen ilk nitel çalışmanın (Pamukçu vd., 2023) sonuçları incelendiğinde ise psikolojik danışman adaylarının ve süpervizörlerin etkili geri bildirim özelliklerini açık/net, dengeli, yeterli, somut, düzenli, yapıcı ve gelişimsel düzeye uygun olarak tanımladıkları belirlenmiştir.

Etkili Süpervizör Geri Bildirimini Değerlendirmeye Yönelik Ölçme Araçları

Süpervizör geri bildirimini değerlendirmeye yönelik uluslararası alanyazında bazı ölçme araçları olduğu görülmektedir. Süpervizyon Ölçeği (Supervision Scale [Worthington ve Roehlke, 1979]), Süpervizyonda Değerlendirme Süreci Envanteri (Evaluation Process Within Supervision Inventory [Lehrman-Waterman ve Ladany, 2001]), Süpervizör Geri Bildirimi Derecelendirme Ölçeği (Supervisory Feedback Rating Scale [Larson vd., 2003]), Güçlü ve Eksik Yönler Üzerine Odaklı Süpervizyon Envanteri (The Supervisory Focus on Strengths and Deficits Inventory - Supervisee Form [Roffman, 2007] ve Süpervizyon Değerlendirme ve Süpervizör Yetenek Ölçeği (The Supervision Evaluation and Supervisory Competence Scale [Gonsalvez vd., 2017]) bu ölçme araçlarıdır.

Söz konusu ölçme araçları incelendiğinde Süpervizyon Ölçeği (Worthington ve Roehlke, 1979)), etkili ve etkisiz süpervizör davranışlarının belirlenmesi amacıyla

geliştirilmiştir. Ölçek, Denizli (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçekte süpervizör davranışları arasında süpervizörün geri bildirim vermesine yönelik maddeler bulunmasına rağmen ölçek doğrudan süpervizör geri bildirimini ölçmeye yönelik bir yapıda geliştirilmemiştir. Süpervizyonda Değerlendirme Süreci Envanteri (Lehrman-Waterman ve Ladany, 2001), Atik (2017) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Amaç belirleme ve geri bildirim alt boyutlarından oluşan envanter, süpervizyonda değerlendirme sürecini belirlemeye yönelik olduğundan doğrudan etkili süpervizör geri bildiriminin bileşenlerini ortaya çıkarmamaktadır. Süpervizör Geri Bildirimi Derecelendirme Ölçeği (Larson vd., 2003), süpervizörün verdiği geri bildirimlerin pozitif, negatif, yapıcı ve hedefe yönelik olup olmadığının belirlenmesini amaçlayan bir ölçektir. Güçlü ve Eksik Yönler Üzerine Odaklı Süpervizyon Envanteri (Roffman, 2007), süpervizör geri bildirimlerinin güçlü yönlere mi yoksa eksik yönlere mi odaklandığının belirlenmesine yönelik bir envanterdir. Süpervizyon Değerlendirme ve Süpervizör Yetenek Ölçeği (Gonsalvez vd., 2017) ise süpervizyon alan kişilerin süpervizörün süpervizyon verme yetkinliğini ve süpervizyonu değerlendirmesine yönelik olarak geliştirilmiştir.

Özetle, alanyazında doğrudan süpervizör geri bildirimini değerlendirmeye yönelik sınırlı sayıda ölçme aracı olduğu görülmektedir. Var olan ölçme araçları genel olarak değerlendirildiğinde, söz konusu ölçme araçlarının etkili süpervizör geri bildiriminin niteliklerinin belirlenmesine ve değerlendirilmesine doğrudan yönelmediği dikkat çekmektedir. Bununla birlikte, uluslararası ve ulusal alanyazında etkili süpervizör geri bildiriminin belirli nitelikleri taşınması gerektiği belirtilse de süpervizör geri bildiriminin, danışanın ve psikolojik danışman adayının içinde bulunduğu kültürel bağlamı dikkate alınarak verilmesi gereken bir yapısı olduğu düşünülmektedir.

Bu doğrultuda, bu çalışma ile, Türkiye'de psikolojik danışman eğitiminin koşulları ve etkili süpervizör geri bildiriminin öğelerini belirlemeye yönelik çalışmaların bulguları (Aladağ, 2014; Aladağ ve Bektaş, 2009; Atik, 2017; Denizli vd., 2009; Meydan ve Denizli, 2018; Pamukçu vd., 2023) dikkate alınarak Türkiye'de süpervizör geri bildiriminin değerlendirilmesine yönelik kültürümüze özgü ilk ölçme aracı olan Etkili Süpervizör Geri Bildirimi Ölçeği'nin (ESGBÖ) geliştirilmesi ve psikometrik

özelliklerinin test edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda doğrudan etkili süpervizör geri bildiriminin özelliklerinin neler olduğuna odaklanılmış ve ESGBÖ'nün etkili süpervizör geri bildirimini nicelik, odak, içerik, tür, tutarlılık, süpervizyon alan kişiye etkileri gibi çok geniş bir yelpazede ele alması hedeflenmiştir.

ESGBÖ'nün Türkiye'de süpervizyon alanyazınına kazandırılmasının öncelikle psikolojik danışman eğitiminde süpervizör geri bildirimini niteliğinin belirlenmesini sağlayacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte, ESGBÖ'nün süpervizörlere verdikleri geri bildirimlerin etkililiğini ölçme imkânı sunmasıyla verilen geri bildirimlerin değerlendirilebilmesini ve geliştirilmesini sağlayacağına inanılmaktadır. Son olarak, ESGBÖ'nün süpervizör geri bildirimine ilişkin Türkiye'de yapılacak çalışmaların önünü açacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Etkili Süpervizör Geri Bildirimi Ölçeği'nin (ESGBÖ) Geliştirilme Süreci

ESGBÖ'nün geliştirilme sürecinde Carpenter (2018) tarafından belirtilen adımlar izlenmiştir. Birinci adımda, bir yapı olarak süpervizör geri bildirimini formalize edilmiş ve kavrama ilişkin kuramsal açıklamalar (örn. Bernard ve Goodyear, 2019; Couchon ve Bernard., 1984) dikkate alınmıştır. Madde havuzunun hazırlanmasında kuramsal açıklamalardan, ampirik araştırma bulgularından (örn. Pamukçu vd., 2023) ve uluslararası alanyazında benzer ölçme araçlarında (örn. Williams, 1994) yer alan maddelerden yararlanılmıştır. Çalışmada, toplamda 13 maddeyi içeren bir madde havuzu oluşturulmuştur. Madde yazımında alanyazında sıklıkla vurgulanan (DeVellis, 2003) ilkeler (örn. ifadelerin basit, kesin ve açık olması; her bir maddede tek bir düşüncenin yer alması) dikkate alınmıştır. Ölçekteki maddelerin yanıtlandırılması için 4'lü Likert derecelendirme anahtarı (1 = *Hiçbir zaman*, 2 = *Bazen*, 3 = *Çoğu zaman* ve 4 = *Her zaman*) hazırlanmıştır. Ölçekten alınan yüksek puanlar, süpervizör geri bildirimindeki etkililiği temsil etmektedir. Madde havuzunun oluşturulmasının ardından ESGBÖ, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (RPD) ve süpervizyon alanında uzman dört öğretim üyesine uzman görüşü almak amacıyla gönderilmiştir. Uzmanlar ölçekte

yer alan maddelerin uygunluğunu 3'lü Likert derecelendirme anahtarı (1 = *Gereksiz*, 2 = *Yararlı ancak yetersiz* ve 3 = *Gerekli*) üzerinde değerlendirmişlerdir. Uzmanların maddelerin uygunluğuna ilişkin yaptıkları değerlendirmeler doğrultusunda Kapsam Geçerliği İndeksi .86 olarak hesaplanmıştır. Uzman görüşleri ve kabul edilebilir Kapsam Geçerlik İndeksi doğrultusunda araştırma ekibi tarafından hazırlanan maddelerin tümü madde havuzunda tutulmuştur. Asıl uygulamalar öncesinde RPD son sınıfta öğrenim gören ve Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması dersini başarıyla tamamlamış toplam 10 psikolojik danışman adayıyla pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulamada elde edilen geri bildirimler ölçekteki maddelerin açık ve anlaşılır nitelikte olduğunu göstermiştir. Çalışmanın, ikinci adımında örnekleme yöntemi belirlenmiştir. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde, 20:1 ölçütü doğrultusunda ölçek formunda yer alan madde sayısının minimum 20 katı büyüklüğünde bir örneklem grubuna ulaşılması hedeflenmiştir (Kline, 1998). Üçüncü adımda ise verinin niteliği (örn. kayıp değerlerin, uç değerlerin olup olmadığının kontrolü) değerlendirilmiştir. Dördüncü adımda, verinin faktör analizi için yeterli olup olmadığı istatistiksel olarak test edilmiştir. Bu kapsamda, Bartlett'in Küresellik Testi ($p \leq .05$) ve Kaiser-Meyer-Olkin testi (.90 ve üzeri değerler ideal) kontrol edilmiştir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Verinin faktör analizi için yeterliğinin tespit edilmesinin ardından beşinci adımda açımlayıcı faktör analizi faktörleştirme tekniklerinden temel bileşenler analizi uygulanmıştır. Altıncı adımda, faktör yapısının faktör sayısının belirlenmesinde kuramsal yaklaşım ve sadelik ile yamaç birikinti grafiği (scree plot) dikkate alınmıştır. Yedinci adımda, kuramsal yaklaşım, sadelik, faktör yük değeri ($\geq .32$), maddeler arası korelasyonlar (Tabachnick ve Fidell, 2001), bir faktörde en az üç madde bulunma kuralı (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010) ve ortak varyans katsayılarının düzeyi ($\geq .20$) (Şencan, 2005) gibi ölçütler dikkate alınarak maddeler değerlendirilmiştir. Sekizinci ve son adımda ise analizlerde elde edilen bulgular raporlaştırılmıştır. Araştırmada, Carpenter'ın (2018) belirttiği adımların yanı sıra ESGBÖ'nün faktör yapısı doğrulayıcı faktör analizine de tabi tutulmuş ve hipotez modelin veri setine uyum sağlayıp sağlamadığı kontrol edilmiştir. Bunun yanı sıra, ESGBÖ'nün ölçüt-bağıntılı geçerliği test edilmiş, madde istatistikleri ile Cronbach alfa

katsayısı hesaplanmış ve dört hafta arayla gerçekleştirilen iki uygulama sonucunda ölçme aracının test-tekrar test düzeyi belirlenmiştir.

Katılımcılar

Uygun örnekleme tekniğinin kullanıldığı bu araştırmada, çalışmaya Türkiye’de devlet (Adıyaman Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Muş Alparslan Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Sinop Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi) ve vakıf üniversitelerinde (Bahçeşehir Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniversitesi) Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanında lisans eğitimlerine devam eden ve Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması (BPDU) dersini başarıyla tamamlamış toplam 439 süpervizyon alan kişi katılmıştır. Katılımcılar, ölçme araçları bataryasındaki ifadeleri yanıtlarlarken BPDU dersini aldıkları süpervizörleriyle ilgili deneyimlerini göz önünde bulundurmuşlardır.

Araştırmanın katılımcılarına ilişkin demografik veriler incelendiğinde, katılımcıların 333’ünün kadın (%75.9) ve 106’sının erkek (%24.1) olduğu görülmüştür. Katılımcıların yaşları 20 ile 35 ($Ort = 22.27$; $ss = 1.90$) arasında değişmiştir. Araştırmaya katılanların tümü BPDU dersini başarıyla tamamlamış son sınıf öğrencileridir. Süpervizyon alan kişilerin BPDU dersi kapsamında gördükleri danışan sayıları 1 ile 3 ($Ort = 1.12$; $ss = .33$) arasında; toplam oturum sayıları ise 1 ile 23 ($Ort = 5.07$; $ss = 2.95$) arasında değişmiştir. Süpervizörlerden danışma seanslarına ilişkin alınan süpervizyon oturumlarının ise 1 ile 13 ($Ort = 7.06$; $ss = 2.87$) arasında değiştiği belirlenmiştir.

Ölçme Araçları

Demografik Bilgi Formu (DBF)

Araştırmada, katılımcıların demografik bilgilerini elde etmek amacıyla DBF kullanılmıştır. DBF’de süpervizyon alan kişi yaş, cinsiyet, eğitim ve sınıf düzeyi,

psikolojik yardım sunduğu danışan sayısı, psikolojik danışma oturumlarının sayısı, süpervizyon aldığı oturum sayısı ve süpervizör eğitim düzeyi ile ilgili sorular yer almıştır.

Süpervizyon Memnuniyeti Ölçeği (SMÖ)

Bu araştırmada, ESGBÖ'nün ölçüt-bağıntılı geçerliğini incelemek amacıyla Ladany, Hill ve Nutt (1996) tarafından geliştirilen, Meydan ve Sağkal (2023) tarafından Türkçe'ye uyarlanan SMÖ kullanılmıştır. SMÖ, süpervizyon alan kişilerin süpervizyona ilişkin memnuniyet düzeylerini ölçmektedir. Tek boyutlu bir yapıya sahip olan SMÖ'de 8 madde yer almakta ve maddelerin yanıtlandırılmasında 4'lü Likert derecelendirme anahtarı (1 = *Zayıf*; 4 = *Mükemmel*) kullanılmaktadır. SMÖ'den alınan puanlar 8 ile 32 arasında değişmekte; yüksek puanlar süpervizyon memnuniyetindeki yüksekliği temsil etmektedir. Meydan ve Sağkal (2023), SMÖ'nün Türkçe'ye uyarlama çalışmasında, ölçeğin tek faktörlü orijinal yapısının Türkiye'deki örnekleme doğrulandığını ve yüksek güvenilirliğe ($\alpha = .95$) sahip olduğunu raporlamışlardır. Mevcut araştırmada, SMÖ'nün Cronbach alfa katsayısı .96 olarak hesaplanmıştır.

Süpervizyon Çalışma Uyumu Envanteri Kısa Formu (SÇUE-KF)

Bu araştırmada, ESGBÖ'nün ölçüt-bağıntılı geçerliğini incelemek amacıyla Sabella, Schultz ve Landon (2020) tarafından oluşturulan ve Meydan ve Sağkal (2022) tarafından Türkçe'ye uyarlanan SÇUE-KF kullanılmıştır. SÇUE-KF, süpervizyon alan kişilerin süpervizörleriyle aralarındaki çalışma uyumunun kalitesine ilişkin algılarını ölçmektedir. Tek faktörlü bir yapıya sahip olan SÇUE-KF'de toplam 5 madde yer almakta ve envanter maddeleri 7'li Likert derecelendirme anahtarı (1 = *Neredeyse hiçbir zaman*; 7 = *Neredeyse her zaman*) üzerinde yanıtlanmaktadır. SÇUE-KF'den alınan yüksek puanlar, süpervizyon çalışma uyumundaki artışı yansıtmaktadır. Meydan ve Sağkal (2022), SÇUE-KF'nin Türkçe'ye uyarlama çalışmasında, envanterin tek faktörlü orijinal yapısının Türkiye'deki örnekleme doğrulandığını ve yüksek güvenilirliğe ($\alpha = .86$) sahip olduğunu raporlamışlardır. Mevcut araştırmada, SÇUE-KF'nin Cronbach alfa katsayısı .87 olarak hesaplanmıştır.

Veri Analizi

Bu araştırmada, verilerin analizinde SPSS 24.0 ve LISREL 8.80 programları kullanılmıştır. Analiz öncesinde veri seti kontrol edilmiş, veri girişlerinin doğruluğu teyit edilmiş ve veri setinde kayıp değerlerin bulunmadığı tespit edilmiştir. Tek değişkenli uç değerler Tabachnick ve Fidell'in (2001) de belirttiği gibi Z puanları ile belirlenmiştir. İncelemelerde, 3.29'dan daha yüksek ya da -3.29'dan daha dūřuk tek değişkenli uç değerler (toplamda üç gözlem değer) veri setinden çıkarılmıştır. Çok değişkenli uç değerlerin bulunmadığı (gözlem değerlerinin Mahalanobis uzaklığı karelerinin birbirinden ayırt edici bir biçimde ayrı durmadığı) veri setinde analizler toplam 436 gözlem değer üzerinden gerçekleştirilmiştir (Byrne, 2010). Asıl analizlerde öncelikle açımlayıcı faktör analizi faktörleştirme tekniklerinden temel bileşenler analizi uygulanmıştır. ESGBÖ'nün faktör yapısının keşfedilmesinin ardından hipotez model doğrulayıcı faktör analiziyle (DFA) test edilmiştir. Sürekli değişkenler için çok değişkenli normallik testi sonuçları (Çarpıklık z-puanı = 31.558, $p = .000$; Basıklık z-puanı = 21.343, $p = .000$; Çarpıklık ve Basıklık Ki-Kare = 1451.421, $p = .000$) .001 düzeyinde anlamlı olduğu için analizlerde Satorra-Bentler düzeltme istatistiği (S-B X^2) kullanılmıştır (Curran, West ve Finch, 1996; Satorra ve Bentler, 1994). Model uyumunun değerlendirilmesinde, Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index, CFI), Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (Non-Normed Fit Index, NNFI) ve Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Means Square Error of Approximation, RMSEA) dikkate alınmıştır. Alanyazında, çalışmalarda $CFI \geq .90$, $NNFI \geq .90$ ve $RMSEA \leq .08$ değerleri sıklıkla kabul edilebilir model uyumunu yansıtmaktadır (Byrne, 2010). ESGBÖ'nün ölçüt bağıntılı geğerliğini incelemek için ESGBÖ puanları ile ölçüt ölçme araçları arasındaki korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Güvenirlik çalışmasında, Cronbach alfa katsayısı, test-tekrar test güvenirlik katsayısı ve madde istatistikleri hesaplanmıştır.

İşlem Yolu

Bu araştırma, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Etik Kurulu'ndan alınan etik kurul izni (05.03.2021 tarih ve 2021/05 sayılı karar) ve

TÜBİTAK SOBAG 121K877 koduyla desteklenen araştırma projesi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Araştırma, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği'nin belirlediği etik kodlara uygun bir biçimde, gizlilik ve gönüllülük ilkeleri çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar ölçme araçları bataryasını çevrim içi ortamda doldurmuşlardır. Veri toplama sürecinde devlet ve vakıf üniversitelerinde RPD Anabilim Dalı Başkanları ve/veya BPDU dersini yürüten süpervizör öğretim elemanlarıyla iş birliği yapılmıştır. Araştırma hakkında bilgilendirilen katılımcılar, çalışmanın ölçütlerini karşılamaları ve bilgilendirilmiş onam formunu onaylamaları durumunda ölçme araçları bataryasını doldurmuşlardır.

BULGULAR

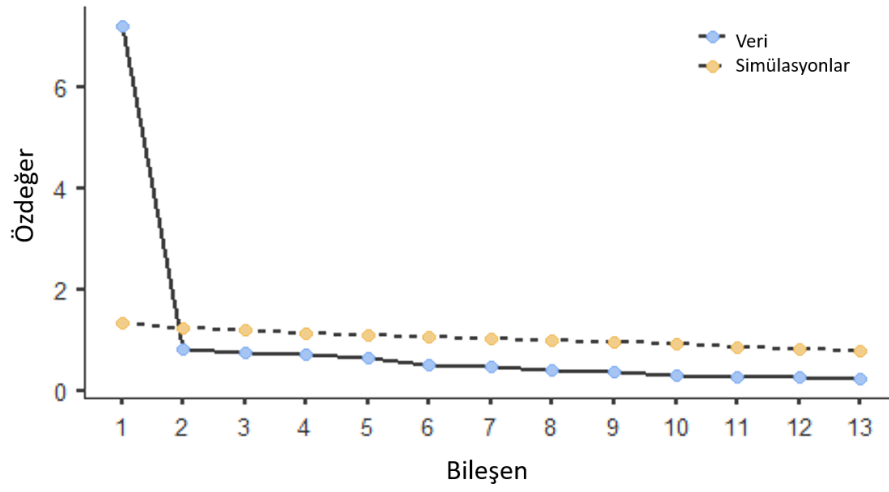
Yapı Geçerliği Sonuçları

Araştırmada, 13 maddeden oluşan ESGBÖ'nün faktör yapısını incelemek amacıyla açıklayıcı faktör analizi faktörleştirme tekniklerinden Temel Bileşenler Analizi (TBA) uygulanmıştır. Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Yeterlik Testi sonucu ($KMO = .945$), faktör analizi için örneklemin yeterince büyük olduğunu göstermiştir. Bartlett'in Küresellik Testi sonucu ($X^2_{(78)} = 3381.466, p < .001$), maddeler arasındaki korelasyonların TBA için yeterince büyük olduğunu göstermiştir. Kaiser'in (1974) ölçütü, ESGBÖ'deki 13 maddenin öz değeri 1'in üzerinde olan tek faktörde toplandığını göstermiştir (öz değer = 7.213; bkz Tablo 1). Yamaç birikinti grafiği incelendiğinde, grafikte tek bir ani düşüş yaşandığı ve sonrasında plato olduğu görülmüştür. Kesme noktası sonrasındaki bileşenlerin varyansa yaptıkları katkı hem küçük hem de yaklaşık olarak aynı olduğu için ölçme aracıyla ilgili tek boyutlu bir yapı gözlenmiştir. Ayrıca, Horn'un (1965) paralel analiz yöntemi de tek faktörlü çözümü doğrulamıştır. Özdeğerleri içeren yamaç birikinti grafiği ile simülasyon edilmiş verilerle gerçekleştirilen paralel analiz sonuçları, veri seti için tek faktörün en uygun çözüm olduğunu göstermiştir (bkz Şekil 1). Öz değeri 7.213 olan birinci faktörün, simülasyon edilmiş özgün değerlerin tümünden yüksek olduğu belirlenmiştir. Tek faktörlü yapıya

ilişkin biriciklik (uniqueness) değerlerinin ise .31 ile .69 arasında değiştii görölmüştür. Analizde, tek faktörlü yapı toplam varyansın %55.49'unu açıklamıştır.

Tablo 1. Özdeğerler

Yapı	Özdeğer	Varyans %	Kümülatif Varyans %
1	7.213	55.49	55.5
2	0.818	6.29	61.8
3	0.747	5.75	67.5
4	0.717	5.51	73.0
5	0.666	5.12	78.2
6	0.524	4.03	82.2
7	0.481	3.70	85.9
8	0.395	3.04	88.9
9	0.374	2.87	91.8
10	0.308	2.37	94.2
11	0.282	2.17	96.3
12	0.259	1.99	98.3
13	0.219	1.68	100.0

Şekil 1. Paralel Analizin Yamaç Birikinti Grafiği

ESGBÖ'deki maddelerin faktör yük değerleri .56 ile .83; ortak varyans katsayıları ise .31 ile .70 arasında değişmiştir (bkz Tablo 2). Araştırmada, katılımcıların ESGBÖ'den aldıkları toplam puanlar 25 ile 52 arasında ($Ort = 45.31$, $ss = 6.56$) değişmiştir.

Tablo 2. ESGBÖ Maddeleri, Faktör Yükleri ve Ortak Varyans Katsayıları

ESGBÖ Maddeleri	Faktör Yükleri	h^2
M3. Süpervizörümün geri bildirimleri nicelik açısından yeterlidir.	.834	.695
M13. Süpervizörüm geri bildirim verirken çeşitli geri bildirim türlerini (yönlendirici, keşfettirici, destekleyici, düzeltici ve yüzleştirici) ihtiyacıma uygun olarak kullanır.	.825	.681
M5. Süpervizörümün geri bildirimleri, psikolojik danışma oturumlarına ve süpervizyona ilişkin motivasyonumu artırıcı niteliktedir.	.799	.639
M6. Süpervizörümün geri bildirimleri yapıcıdır.	.796	.634
M11. Süpervizörümün geri bildirimleri cesaretlendiricidir.	.793	.629
M1. Süpervizörümün geri bildirimleri somut ve anlaşılabilir.	.788	.621
M2. Süpervizörüm hem güçlü hem de geliştirmem gereken yönlerimi kapsayan dengeli geri bildirimler verir.	.785	.616
M12. Süpervizörüm, bir süpervizyon oturumu içerisinde ya da oturumlar arasında tutarlı geri bildirimler verir.	.769	.592
M7. Süpervizörümün geri bildirimleri, mesleki gelişim düzeyime (sahip olduğum bilgi ve becerilere) uygundur.	.743	.552
M4. Süpervizörüm geri bildirimleri psikolojik danışma oturumlarına yeterince hazırlanabileceğim şekilde düzenli aralıklarla ve zamanında verir.	.696	.484
M10. Süpervizörüm süpervizyondan önce hazırlık yaparak (oturumlarımı okuması, izlemesi vb.) geri bildirimler verir.	.628	.394
M8. Süpervizörümün geri bildirimleri benimle ilgili kişisel tutum ve önyargılarından arınık, sadece psikolojik danışma ve süpervizyon sürecindeki performansıma ilişkin olarak nesnelidir.	.606	.367
M9. Süpervizörüm geri bildirim verirken, bireysel ve kültürel farklılıklarımı göz önünde bulundurur.	.556	.309

Not. Analizler 436 gözlem üzerinden gerçekleştirilmiştir; h^2 = Ortak varyans katsayısı.

ESGBÖ'nün açıklayıcı faktör analizi yöntemiyle elde edilen tek faktörlü yapısının veri setine uyumunu incelemek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA sonuçları, tek faktörlü hipotez modelin veri setine yeterli düzeyde uyum sağladığını göstermiştir: S-B $\chi^2 = 182.88$, $p < .001$, $sd = 65$, $\chi^2 /sd = 2.81$, CFI = .99, NNFI = .98, RMSEA = .07 GA [.05, .08]. Analiz sonuçları tüm parametre tahminlerinin .001 düzeyinde anlamlı olduğunu ve standardize edilmiş faktör yük değerlerinin .53 ile .82 arasında değiştiğini göstermiştir (bkz. Tablo 3).

Tablo 3. ESGBÖ Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları (N = 436)

ESGBÖ Maddeleri	Standardize edilmiş faktör yükleri	t- değerleri
M1. Süpervizörümün geri bildirimleri somut ve anlaşılırdır.	.77	19.19
M2. Süpervizörüm hem güçlü hem de geliştirmem gereken yönlerimi kapsayan dengeli geri bildirimler verir.	.77	20.90
M3. Süpervizörümün geri bildirimleri nicelik açısından yeterlidir.	.82	24.43
M4. Süpervizörüm geri bildirimleri psikolojik danışma oturumlarına yeterince hazırlanabileceğim şekilde düzenli aralıklarla ve zamanında verir.	.67	16.75
M5. Süpervizörümün geri bildirimleri, psikolojik danışma oturumlarına ve süpervizyona ilişkin motivasyonumu artırıcı niteliktedir.	.79	21.06
M6. Süpervizörümün geri bildirimleri yapıcıdır.	.78	19.97
M7. Süpervizörümün geri bildirimleri, mesleki gelişim düzeyime (sahip olduğum bilgi ve becerilere) uygundur.	.71	15.56
M8. Süpervizörümün geri bildirimleri benimle ilgili kişisel tutum ve önyargılarımdan arınık, sadece psikolojik danışma ve süpervizyon	.57	11.81

sürecindeki performansına ilişkin olarak nesnelidir.

M9. Süpervizörüm geri bildirim verirken, bireysel ve kültürel farklılıklarımı göz önünde bulundurur.	.53	12.26
M10. Süpervizörüm süpervizyondan önce hazırlık yaparak (oturumlarımı okuması, izlemesi vb.) geri bildirimler verir.	.60	13.60
M11. Süpervizörümün geri bildirimleri cesaretlendiricidir.	.78	21.59
M12. Süpervizörüm, bir süpervizyon oturumu içerisinde ya da oturumlar arasında tutarlı geri bildirimler verir.	.75	18.65
M13. Süpervizörüm geri bildirim verirken çeşitli geri bildirim türlerini (yönlendirici, keşfettirici, destekleyici, düzeltici ve yüzleştirici) ihtiyacıma uygun olarak kullanır.	.81	22.72

Ölçüt-Bağıntılı Geçerlik Sonuçları

Ölçüt-bağıntılı geçerlik çalışmasında, Etkili Süpervizör Geri Bildirim Ölçeği (ESGBÖ) ile Süpervizyon Memnuniyeti Ölçeği (SMÖ) ve Süpervizyon Çalışma Uyumu Envanteri Kısa Formu (SÇUE-KF) arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. Tablo 4'te görüldüğü üzere, ESGBÖ, SMÖ ve SÇUE-KF arasında beklenen yönde, yüksek düzeyde, anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. ESGBÖ ile SMÖ arasında .78 ($p < .01$), ESGBÖ ile SÇUE-KF arasında .79 ($p < .01$) düzeyinde anlamlı korelasyonlar hesaplanmıştır. Çalışmada elde edilen bu sonuçlar, ESGBÖ'nün ölçüt-bağıntılı geçerliğini desteklemiştir.

Tablo 4. Hedef Ölçme Aracı ile Ölçüt Ölçme Araçları Arasındaki Korelasyonlar (N = 436)

Ölçme Araçları	Ort	ss	1	2
1. ESGBÖ	45.31	6. 57	-	
2. SMÖ	27.74	5. 20	.78**	-
3. SÇUE-KF	29.74	4. 69	.79**	.73**

** $p < .01$ **Güvenirlilik Sonuçları**

ESGBÖ'nün güvenirliliği iç tutarlık ve dört hafta süreli test-tekrar test yöntemleriyle incelenmiştir. İç tutarlık için Cronbach alfa katsayısı hesaplanırken; test-tekrar test güvenirliliği için ise dört hafta ara ile yapılan iki uygulama arasındaki Pearson momentler çarpım korelasyonları incelenmiştir. Analiz sonuçları, ESGBÖ'nün Cronbach alfa katsayısının .93 olduğunu göstermiştir. Dört hafta arayla gerçekleştirilen iki uygulamada ($n = 106$), test-tekrar test güvenirlilik katsayısı ise .72 olarak hesaplanmıştır. Madde istatistikleri incelendiğinde, düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .50 ile .79 arasında değiştiğini göstermiştir. Sonuç olarak, araştırma bulguları ESGBÖ'nün 13 maddelik tek faktörlü yapısının süpervizör geri bildiriminin niteliğini ölçmede güvenilir bir ölçme aracı olduğuna ilişkin kanıtlar sunmuştur.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, süpervizör geri bildiriminin niteliğini ölçmek amacıyla Etkili Süpervizör Geri Bildirimi Ölçeği (ESGBÖ) geliştirilmiş ve ölçeğin psikometrik özellikleri incelenmiştir. ESGBÖ'nün geçerliğini ortaya koymak amacıyla yapı geçerliği ve ölçüt-bağıntılı geçerlik çalışmaları yürütülmüştür. Güvenirlilik çalışması kapsamında ise Cronbach alfa ve test-tekrar test güvenirlilik katsayıları hesaplanmış ve madde istatistikleri incelenmiştir. Araştırmanın bulguları ESGBÖ'nün süpervizör geri

bildiriminin etkililiğini değerlendirmede geçerli ve güvenilir puanlar veren bir ölçme aracı olduğunu ortaya koymuştur.

Açımlayıcı faktör analizi sonuçları ESGBÖ'nün 13 maddeye ve tek boyutlu bir yapıya sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca ESGBÖ'nün tek faktörlü yapısının veri setine uyumunu test etmek için gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi sonuçları da tek faktörlü yapının doğrulandığını ortaya koymuştur. Alanyazın incelendiğinde süpervizör geri bildiriminin, çoğunlukla süpervizyon sürecinin ya da süpervizörün değerlendirilmesi amacıyla geliştirilmiş ölçme araçlarının bir alt boyutu olarak ele alındığı görülmüştür (Lehrman-Waterman ve Ladany, 2001; Worthington ve Roehlke, 1979). Bu bağlamda doğrudan süpervizör geri bildiriminin etkililiğini ölçmeyi amaçlayan ESGBÖ'nün tek boyutlu bir yapıya sahip olmasının alanyazındaki çalışmaların bulgularıyla örtüştüğü söylenebilir. Ölçeğin tek boyutlu bir yapı göstermesinin, etkili süpervizör geri bildirim kavramının doğasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. ESGBÖ, süpervizör geri bildirimlerinin farklı niteliklerine (nicelik, tür, içerik, tarz vb) odaklanan maddelerden oluşmasına karşın, bütün olarak değerlendirildiğinde süpervizör geri bildirimlerinin etkililik düzeyini ele alan maddeler içermektedir. Ayrıca, mevcut çalışmanın bulguları açımlayıcı faktör analizinden elde edilen faktör yüklerinin .56-.83 arasında değiştiğini, doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen standardize edilmiş faktör yüklerinin ise .53-.82 arasında değiştiğini göstermiştir. Söz konusu faktör yükü değerleri iyi düzeydedir (Nunnally, 1978).

Alanyazında süpervizör geri bildiriminin, nitelikli süpervizyon ilişkisi (Karpenko ve Gidycz, 2012, Lehrman-Waterman ve Ladany, 2001) ve süpervizyon memnuniyeti (Hoffman vd., 2005; Lehrman-Waterman ve Ladany, 2001) ile ilişkili olduğu vurgulandığından ESGBÖ'nün ölçüt-bağıntılı geçerliğini değerlendirmede Süpervizyon Memnuniyeti Ölçeği (Meydan ve Sağkal, 2023) ve Süpervizyon Çalışma Uyumu Envanteri Kısa Formu (Meydan ve Sağkal, 2022) kullanılmıştır. Mevcut çalışmada ESGBÖ, SMÖ ve SÇUE-KF arasında yüksek düzeyde pozitif anlamlı ilişki olduğu ortaya konmuştur (Cohen, 1988) ve bu sonuç önceki araştırmaların sonuçları ile

paralellik göstermektedir (Lehrman-Waterman ve Ladany, 2001). Araştırmanın bu bulgusu ESGBÖ'nün ölçüt-bağıntılı geçerliğini de destekler niteliktedir.

Güvenirlik çalışmasında ESGBÖ'nün Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .93, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .72 olarak hesaplanmıştır. Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları incelendiğinde ise değerlerin .50 ile .79 arasında değiştiği görölmüştür. Bu bulgular, ESGBÖ'nün etkili süpervizör geri bildirimini ölçmek için iyi tasarlanmış ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Süpervizör geri bildiriminin etkililiğini ölçmek amacıyla ESGBÖ'nün geliştirildiği bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu çalışmadan elde edilen bulgular Türkiye'deki çeşitli üniversitelerde eğitimlerine devam eden RPD lisans öğrencilerinden elde edilen verilerle sınırlıdır. Verilerin elde edildiği üniversitelerin bulunduğu coğrafi bölgelerin, başarı sıralamalarının, devlet ya da vakıf üniversitesi olmalarının çeşitlilik göstermesine dikkat edilmişe de bulgular araştırmaya katılmaya gönüllü lisans öğrencilerinden elde edilen verilerle sınırlıdır. Bu sebeple, bulguların genellenebilirliğini artırmak için gelecek çalışmalarda farklı eğitim düzeylerinden (lisans, yüksek lisans ve doktora) ve seçkisiz örnekleme yöntemlerinden faydalanılarak belirlenen daha büyük örneklemlerden veri toplanması önerilmektedir. Araştırmanın bir diğer sınırlılığı ise temel bileşenler analizi ve doğrulamayı faktör analizinin farklı örneklemler ile yapılamamış olmasıdır. Bu araştırmanın veri toplama sürecinde 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremi yaşanmış ve üniversitelerde eğitim-öğretim uzaktan eğitimle verilmeye başlanmıştır. Bunun sonucunda üniversitelerin büyük bir bölümünde BPDU dersinde psikolojik danışman adayları gerçek danışan görememiştir. Bu çalışmada veriler gerçek danışan gören psikolojik danışman adaylarından toplandığı ve yukarıda açıklanan gerekçeyle 2023-2024 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde BPDU dersinde psikolojik danışman adayları gerçek danışan göremediklerinden örnekleme büyüklüğü temel bileşenler analizi ve doğrulamayı faktör analizinin farklı örneklemler ile yapılamamasına neden olmuştur.

Var olan sınırlılıklara rağmen, süpervizör geri bildiriminin etkililiğini ölçmeyi amaçlayan bu ölçme aracının alanyazına kazandırılmasının son derece önemli olduğu düşünölmektedir. Psikolojik danışman eğitimcileri (süpervizörler) ESGBÖ aracılığı ile

süpervizyon sürecinde verdikleri geri bildirimlerin psikolojik danışman adayları tarafından ne derece etkili algılandığını belirleme imkânı bulabilirler. Elde ettikleri sonuçlar doğrultusunda öz-değerlendirme yapma, geri bildirim becerilerini geliştirmeye odaklanma ve daha etkili geri bildirimler verme şansına erişebilirler. Bu da şüphesiz ki psikolojik danışman adaylarının daha nitelikli geri bildirimler almasına ve dolayısıyla sundukları psikolojik yardımın niteliğinin artmasına katkı sağlayabilir. Bununla birlikte, ESGBÖ aracılığı ile süpervizör geri bildirimlerinin etkililiği objektif bir şekilde ölçülebilir ve bu değerlendirmeler süpervizörlerin ihtiyaçlarının belirlenmesine ve ihtiyaçlarına uygun eğitimlerin tasarlanmasına yardımcı olabilir. Buna ek olarak ESGBÖ'nün gelecekte süpervizör geri bildirimi ile ilgili araştırmaların yapılmasına olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Etkili süpervizör geri bildirimi ve ilişkili değişkenlerle yapılacak olan araştırmaların bulgularının ulusal alanyazında süpervizyonla ilgili bilgi birikiminin artmasına katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

KAYNAKLAR

- Aladağ, M. (2014). Critical incidents in individual counseling practicum supervision across different levels of counselor education. *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2), 428-475. doi: 10.12984/eed.82217
- Aladağ, M. & Bektaş, D. Y. (2009). Examining individual-counseling practicum in a Turkish undergraduate counseling program. *Eğitim Araştırmaları*, 37, 53-70.
- Atik, Z. (2017). *Psikolojik danışman adaylarının bireyle psikolojik danışma uygulaması ve süpervizyonuna ilişkin değerlendirmeleri*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bernard, J. M. & Goodyear, R. K. (2019). *Fundamentals of clinical supervision*. New York, NY: Pearson.
- Borders, L. D. & Brown, L. L. (2005). *The new handbook of counseling supervision*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Borders, L. D. & Leddick, G. R. (1987). *Handbook of counseling supervision*. Alexandria, VA: Association for Counselor Education and Supervision.
- Büyükgöze-Kavas, A. (2011). An evaluation regarding individual and group counseling practicums. *Turkish Education Sciences Journal*, 9, 411-432.
- Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming* (2nd ed.). New York, NY: Routledge.
- Carpenter, S. (2018). Ten steps in scale development and reporting: A guide for researchers. *Communication Methods and Measures*, 12(1), 25-44. doi: 10.1080/19312458.2017.1396583
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Couchon, W. D. & Bernard, J. M. (1984). Effects of timing of supervision on supervisor and counselor performance. *The Clinical Supervisor*, 2(3), 3-20. doi: 10.1300/J001v02n03_02
- Curran, P. J., West, S. G. & Finch, J. F. (1996). The robustness of test statistics to nonnormality and specification error in confirmatory factor analysis. *Psychological Methods*, 1(1), 16-29.
- Çokluk, Ö., Şekercioglu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Daniels, J. A. & Larson, L. M. (2001). The impact of performance feedback on counseling self-efficacy and counselor anxiety. *Counselor Education and Supervision*, 41(2), 120-130. doi:10.1002/j.1556-6978.2001.tb01276.x

- DeVellis, R. F. (2003). *Scale development: Theory and applications* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Denizli, S. (2010). *Danışanların algıladıkları terapötik çalışma uyumu ve oturum etkisi düzeylerinin bazı değişkenlere göre yordanması: Ege Üniversitesi örneği*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Denizli, S., Aladağ M., Bektaş, D. Y., Cihangir-Çankaya, Z. ve Özeke-Kocabaş, E. (2009, Ekim). *Psikolojik danışman eğitiminde bireyle psikolojik danışma uygulaması ve süpervizyonu: Ege Üniversitesi Örneği*. Sözel bildiri. X. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Friedlander, M. L., Siegel, S. M. & Brenock, K. (1989). Parallel processes in counseling and supervision: A case study. *Journal of Counseling Psychology*, 36(2), 149–157.
- Heckman-Stone, C. (2004). Trainee preferences for feedback and evaluation in clinical supervision. *The Clinical Supervisor*, 22(1), 21-33. doi: 10.1300/J001v22n01_03
- Gonsalvez, C. J., Hamid, G., Savage, N. M. & Livni, D. (2017). The supervision evaluation and supervisory competence scale: Psychometric validation. *Australian Psychologist*, 52(2), 94-103. doi:10.1111/ap.12269
- Hoffman, M. A., Hill, C. E., Holmes, S. E. & Freitas, G. F. (2005). Supervisor perspective on the process and outcome of giving easy, difficult, or no feedback to supervisees. *Journal of Counseling Psychology*, 52(1), 3-13. doi: 10.1037/0022-0167.52.1.3
- Horn, L. (1965). A rationale and test for the number of factors in factor analysis. *Psychometrika*, 30(2), 179-185.
- Kaiser, H. F. (1974). An index of factorial simplicity. *Psychometrika*, 39(1), 31-36.
- Karpenko, V. & Gidycz, C. A. (2012). The supervisory relationship and the process of evaluation: Recommendations for supervisors. *The Clinical Supervisor*, 31(2), 138-158. doi: 10.1080/07325223.2013.730014
- Kline, R. B. (1998). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guilford.
- Ladany, N., Hill, C. E. & Nutt, E. A. (1996). *Supervisory Satisfaction Questionnaire*. Unpublished instrument.
- Larson, L. M., Day, S. X., Springer, S. H., Clark, M. P. & Vogel, D. L. (2003). Developing a supervisor feedback rating scale: A brief report. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 35(4), 230-238. doi: 10.1080/07481756.2003.12069069

- Lehrman-Waterman, D. & Ladany, N. (2001). Development and validation of the Evaluation Process Within Supervision Inventory. *Journal of Counseling Psychology, 48*(2), 168-177. doi: 10.1037/0022-0167.48.2.168
- Meydan, B. (2019). Facilitative and hindering factors regarding the supervisory relationship based on supervisors' and undergraduate supervisees' opinions. *Pegem Education and Training Journal, 9*, 171-208. doi: 10.14527/pegegog.2019.007
- Meydan, B. & Denizli, S. (2018). Turkish undergraduate supervisees' views regarding supervisory relationship. *Eurasian Journal of Educational Research, 74*, 1-24. doi: 10.14689/ejer.2018.74.1
- Meydan, B. & Koğyiğit-Özyiğit, M. (2019). Supervision relationship: A critical element of counseling supervision. *Ege Eğitim Dergisi, 17*, 225-257. doi: 10.12984/eed.74105
- Meydan, B. ve Sağkal, A. S. (2022). Süpervizyon alışma Uyumu Envanteri Kısa Formu'nun (SÇUE-KF) Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlilik alışması. *Batu Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 13*(2), 856-870.
- Meydan, B. & Sağkal, A. S. (2023). *Supervisory Satisfaction Questionnaire: Turkish validation study*. Manuscript submitted for publication.
- Morran, D. K., Stockton, R. & Bond, L. (1991). Delivery of positive and corrective feedback in counseling groups. *Journal of Counseling Psychology, 38*(4), 410-414. Doi: 10.1037/0022-0167.38.4.410
- Munson, C. E. (2002). *Handbook of clinical social work supervision* (3rd ed). Binghamton, NY: Haworth
- Norcross, J. C. & Halgin, R. P. (1997). Integrative approaches to psychotherapy supervision. In C. E. Watkins, Jr. (Eds.), *Handbook of psychotherapy supervision* (ss. 203-222). Chichester: Wiley.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory*. New York, NY: McGraw-Hill.
- Pamukçu, B., Meydan, B., Koğyiğit-Özyiğit, M., Pehlivan, Y. ve Akkaya, M. S. (2023). Psikolojik danışman eğitiminde süpervizör geri bildirimini. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF), 7*(1), 202-226. doi: 10.34056/aujef.1182374
- Roffman, M. S. (2007). *Supervisee perceptions of supervisory focus on strengths and constructive focus on deficits: Development and validation of a measure*. University of Maryland, College Park.
- Sabella, S. A., Schultz, J. C. & Landon, T. J. (2020). Validation of a Brief Form of the Supervisory Working Alliance Inventory. *Rehabilitation Counseling Bulletin, 63*(2), 115-124. doi: 10.1177/0034355219846652
- Satorra, A. & Bentler, P. M. (1994). Corrections to test statistics and standard errors in covariance structure analysis. In A. von Eye ve C. C. Clogg (Eds), *Latent*

- variables analysis: Applications for developmental research* (ss. 399-419). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics* (4th ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Ülker-Tümlü, G., Balkaya Çetin, A. ve Kurtyılmaz, Y. (2015). *Psikolojik danışman adaylarının bireyle psikolojik danışma oturumlarının değerlendirilmesi*. Sözel bildiri. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Williams, L. (1994). A tool for training supervisors: Using the supervision feedback form (SFF). *Journal of Marital and Family Therapy*, 20(3), 311-315. doi: 10.1111/j.1752-0606.1994.tb00119.x
- Worthington, E. L. & Roehlke, H. J. (1979). Effective supervision as perceived by beginning counselors-in-training. *Journal of Counseling Psychology*, 26(1), 64-73. doi: 10.1037/0022-0167.26.1.64

SUMMARY

Introduction

Counseling practices and supervision in counselor education is the basis of training qualified counselors. In this respect, it is possible to say that supervision is an integral part of counselor education. As a matter of fact, whatever supervision means for counselor education; supervisor feedback has the same meaning and importance for the supervision. Supervisor feedback is the basis of many concepts that affect the supervision process and outcome, such as the effectiveness of supervision, qualified supervision relationship, and supervisory satisfaction. Effective supervisor feedback is one of the main determinants of qualified supervision relationship (Karpenko, & Gidycz, 2012), counseling self-efficacy (Daniels, & Larson, 2001), supervisory satisfaction (Hoffman et al., 2005; Lehrman-Waterman, & Ladany, 2001), and effective supervision (Worthington, & Roehlke, 1979). At this point, if supervision is a "building", feedback would be "the foundation of this building".

In the literature, there are limited number of measurement tools to evaluate supervisor feedback. When evaluating the existing measurement tools, it is remarkable that these measurement tools do not directly focus on determining the qualities of effective supervisor feedback. Furthermore, it is thought that supervisor feedback has a structure that should be given considering the cultural context of the client and the counselor trainees.

In this study, the Effective Supervisor Feedback Scale (ESFS), which is the first measurement tool for the evaluation of supervisor feedback in Turkey was developed via taking into consideration the conditions of counselor education in Turkey and the findings of studies to determine the elements of effective supervisor feedback (Aladağ, 2014; Aladağ, & Bektaş, 2009; Atik, 2017; Denizli et al., 2009; Meydan, & Denizli, 2018; Pamukçu et al., 2023). It is thought that developing ESFS in Turkey will primarily determine the quality of supervisor feedback in counselor education.

Method

This study develops and validates the Effective Supervisor Feedback Scale (ESFS) to measure the quality of the supervisory feedback in the supervision. Following established scale development procedures (Carpenter, 2018), we analyzed the construct validity, criterion-related validity as well as reliability indices of the ESFS. The ESFS includes a total of 13 items. The items are responded on a 4-point Likert scale (1 = Never, 2 = Sometimes, 3 = Often, and 4 = Always).

Higher scores reflect more effective supervisor feedback. A total of 439 supervisees (senior counseling students) voluntarily participated in the research. The Demographic Information Form, the ESFS, the Supervisory Satisfaction Questionnaire (SSQ; Ladany, Hill, & Nutt, 1996; Meydan & Sağkal, 2023), and the Brief Form of the Supervisory Working Alliance Inventory (BSWAI-T; Meydan & Sağkal, 2023; Sabella, Schultz, & Landon, 2020) were used as the instruments. In the analysis of data, SPSS 24.0 and LISREL 8.80 were used. Prior to the study, ethical board approval was obtained from the Aydın Adnan Menderes University Educational Research Ethical Board (date: 05.03.2021; issue: 2021/05).

Results

The results of the principal components analysis and exploratory factor analysis suggested a one-factor solution. A one-factor solution explained 55.46% of the total variance. Item loadings ranged from .56 to .83. The results of the confirmatory factor analysis indicated that the one-factor structure of the ESFS provided an acceptable fit to the data ($S-B \chi^2 = 182.88, p < .001, df = 65, \chi^2 / df = 2.81, CFI = .99, NNFI = .98, RMSEA = .07$ CI [.05, .08]). All the parameter estimates were significant at .001 level and standardized factor loadings ranged between .53 and .82. The 13-item scale showed evidence of criterion-related validity (significant, expected correlations between the ESFS and criterion measures). In the reliability study, Cronbach's alfa and test-reliability coefficients were .93 and .72, respectively. The corrected item-total correlations were above .30 and ranged from .50 to .79.

Discussion

In this study, ESFS was developed to measure the quality of supervisor feedback, and its psychometric properties were examined. The findings of the study demonstrated that the ESFS is a valid and reliable measurement tool that provides valid and reliable scores for evaluating the effectiveness of supervisor feedback. The one-dimensional structure of the ESFS, which aims to directly measure the effectiveness of supervisor feedback, is consistent with the findings of previous studies (Lehrman-Waterman, & Ladany, 2001, Worthington, & Roehlke, 1979). The results of the study also revealed a high level of positive significant correlation between the ESFS, the SSQ, and the BSWAI-T, which is consistent with the results of previous studies (Lehrman-Waterman, & Ladany, 2001). This finding also supports the criterion-related validity of the ESFS. The results of the reliability study indicated that the ESFS is a well-designed and reliable measurement tool for measuring effective supervisor feedback. This study has some limitations as well. The findings are limited to data obtained from undergraduate psychological

counseling students at various universities in Turkey, so future studies with larger samples of students from different educational levels and using different sampling methods are recommended to increase the generalizability of the results. Despite these limitations, the ESFS is considered important for measuring the effectiveness of supervisor feedback in the field of psychological counseling and can help supervisors evaluate the impact of their feedback and improve their feedback skills. Furthermore, it can provide objective measurements to identify supervisor training needs and design appropriate training programs. The findings of research on effective supervisor feedback and related variables are expected to contribute to the literature on supervision.

ORCID

Betül Meydan ORCID 0000-0002-9978-6255

Ali Serdar Sağkal ORCID 0000-0002-2597-8115

Burcu Pamukçu ORCID 0000-0003-2266-0176

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu alışmanın planlanması, yrtlmesi ve yazılı hale getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu alışma, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından 121K877 Numaralı proje ile desteklenmiştir. Projeye verdiği destekten dolayı TÜBİTAK'a teşekkürlerimizi sunarız.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Etik Kurulu'nun 05.03.2021 tarih ve 2021/05 sayılı onayı ile yürütülmüştür.